

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2017. január 26.*

„Fellebbezés — Kartellek — A fürdőszobai szerelvények és felszerelések belga, német, francia, olasz, holland és osztrák piaca — Eladási árak összehangolása és érzékeny kereskedelmi információk cseréje — A 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás — Indokolási kötelezettség — Az egyenlő bánásmód elve — Arányosság — Korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása”

A C-636/13. P. sz. ügyben,

a **Roca Sanitario SA** (székhelye: Barcelona [Spanyolország], képviselik: J. Folguera Crespo, P. Vidal Martínez és E. Navarro Varona abogados)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2013. november 27-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselek: F. Castilla Contreras, F. Castillo de la Torre és F. Jimeno Fernández, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács elnökeként eljárva, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (előadó) és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. szeptember 10-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2015. november 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: spanyol.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével a Roca Sanitario SA az Európai Unió Törvényszéke Roca Sanitario kontra Bizottság ügyben 2013. szeptember 16-án hozott ítéletének (T-408/10, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2013:440) abban a részében történő részleges hatályon kívül helyezését kéri, amelyben a Törvényszék 6 298 000 euróra csökkentette az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39092 – „fürdőszobai szerelvények és felszerelések”-ügy) 2010. június 23-án hozott C(2010) 4185 végleges bizottsági határozatban (a továbbiakban: vitatott határozat) a Roca Sanitarióval szemben – leányvállalatával, a Roca SARL-lal (a továbbiakban: Roca) egyetemlegesen – kiszabott bírság összegét, és az e határozat megsemmisítése iránti keresetét az ezt meghaladó részében elutasította.

Jogi háttér

Az 1/2003/EK rendelet

- 2 Az [EUMSZ 101. cikkben] és az [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 23. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőket írja elő:

„(2) A Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból:

a) megsértik [az EUMSZ 101. cikket] vagy [az EUMSZ 102. cikket] [...]

[...]

A jogsértésben részt vevő vállalkozások és vállalkozások társulásai tekintetében a bírság egyenként nem haladhatja meg az előző üzleti év teljes forgalmának 10%-át.

[...]

(3) A bírság mértékének meghatározásakor tekintetbe kell venni mind a jogsértés súlyát, mind annak időtartamát.”

- 3 E rendelet 31. cikke kimondja:

„A Bíróság korlátlan jogkörrel rendelkezik az olyan határozatok felülvizsgálatára, amelyekben a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot határozott meg. A Bíróság törölheti, csökkentheti vagy növelheti a kiszabott bírság vagy kényszerítő bírság összegét.”

A 2006. évi iránymutatás

- 4 Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás (HL 2006. C 210., 2. o.; továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) 2. pontja jelzi, hogy a bírságok megállapítását illetően „a Bizottságnak meg kell vizsgálnia mind a jogsértés időtartamát, mind a súlyosságát”, valamint hogy a „kiszabott bírság nem haladhatja meg az [1/2003 rendelet] 23. cikke (2) bekezdésének második és harmadik albekezdésében szereplő határértékeket”.

5 Ezen iránymutatás 13. pontja a következőket írja elő:

„A kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához a Bizottság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve [...] érintett, a vállalkozás által az [Európai Gazdasági Térségen] [EGT] belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza. A Bizottság rendszerint a vállalkozásnak a jogsértésben való részvétele utolsó teljes üzleti évében történt eladásait veszi figyelembe.”

6 A 2006. évi iránymutatás 20. pontja a következőképpen rendelkezik:

„A súlyosságot minden egyes jogsértéstípusnál esetenként állapítják meg, valamennyi releváns körülmény figyelembevételével.”

7 Ugyanezen iránymutatás 21. pontja a következőket jelzi:

„Általános szabály szerint az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják.”

8 A 2006. évi iránymutatás 22. pontja értelmében:

„Annak eldöntéséhez, hogy az eladások értékének adott esetben alkalmazandó aránya alacsonyabb vagy magasabb legyen ennél a mértéknél, a Bizottság olyan tényezőket fog figyelembe venni, mint például a jogsértés jellege, az érintett felek összesített piaci részesedése, a jogsértés földrajzi kiterjedése, valamint az, hogy a jogsértés megvalósult-e.”

9 Ezen iránymutatás 23. pontja a következőket írja elő:

„Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló [...] horizontális megállapodások természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak. A versenypolitika elvei jegyében szigorú bírságokat kell ellenük alkalmazni. Ezért az ilyen jellegű jogsértések esetén az eladások arányát általában a legmagasabb szinten állapítják meg.”

10 Az említett iránymutatás 25. pontja a következőket jelzi:

„Ezenkívül, függetlenül attól, hogy a vállalkozás milyen hosszú időszakon keresztül vett részt a jogsértésben, a Bizottság – az A. szakaszban fent meghatározott módon – az alapösszegbe beépít egy olyan összeget, mely az eladások értékének 15 és 25%-a között mozog, annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy egyáltalán árörögzítésről, piacfelosztásról és termelésekorlátozásról szóló horizontális megállapodásokat kössenek. A Bizottság más jogsértések esetén is alkalmazhat ilyen kiegészítő összeget. Annak eldöntésére, hogy adott esetben az eladások értékének mekkora hányada alkalmazandó, a Bizottság figyelembe fog venni bizonyos – főként a 22. pontban meghatározott – tényezőket.”

11 Ugyanezen iránymutatás 29. pontja kimondja:

„A bírság alapösszege csökkenthető, ha a Bizottság enyhítő körülményeket állapít meg, mint például:

- amikor az érintett vállalat bizonyítani tudja, hogy a Bizottság első közbelépésére abbahagyta a jogsértést. Ez nem vonatkozik a titkos megállapodásokra és magatartásra (főként a kartellekre nem);
- amikor az érintett vállalkozás bizonyítani tudja, hogy a jogsértést gondatlanságból követték el;

- amikor az érintett vállalat bizonyítékkal szolgál arra, hogy részvétele a jogsértésben kifejezetten csekély, és következésképpen bizonyítani tudja azt is, hogy mialatt részt vett a jogsértő megállapodásban, a piacon versenyző magatartás tanúsításával hatékony módon elkerülte azok végrehajtását; annak pusztá ténye, hogy egy vállalkozás a jogsértésben rövidebb ideig vett részt, mint a többi vállalkozás, nem számít enyhítő körülménynek, hiszen ez a tény már az alapösszegben is tükröződik;
- amikor az érintett vállalkozás hatékonyan együttműködik a Bizottsággal az Engedékenységi Közlemény hatályán, valamint a jog által előírt együttműködési kötelezettségein túl;
- amennyiben a versenyellenes magatartást közhatóságok vagy jogszabályok engedélyezték vagy ösztönözték. [...]"

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 12 A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet az 1–28. pontban fejt ki, és azokat a következőképpen lehet összefoglalni.
- 13 A Roca Sanitario a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában működő társaságok csoportjának anyavállalata (a továbbiakban: Roca-csoport). A megállapított jogsértést megvalósító tényállás idején a Roca Sanitario kizárólagos részesedéssel rendelkezett a Roca tőkéjében, ezen utóbbi pedig főként kerámiaárukat és csaptelepeket forgalmazott a francia piacon. 1999. október 29-én a Roca Sanitario megszerezte azt a csoportot, amelynek élén a – svájci jog szerint alapított, és többek között a Laufen Austria AG tőkéjében kizárólagos részesedéssel rendelkező – Keramik Holding AG (a továbbiakban: Laufen-csoport) állt. A megállapított jogsértést megvalósító tényállás idején a Laufen Austria saját védjegyei alatt gyártott kerámiaárukat, valamint ezeket, továbbá a versenytársak által gyártott termékeket forgalmazta. Értékesítései Ausztriára és – csekélyebb mértékben – Németországra koncentráltak.
- 14 2004. július 15-én a Masco Corp. és leányvállalatai – köztük a csaptelepeket gyártó Hansgrohe AG és a zuhanykabinokat gyártó Hülpe GmbH – arról tájékoztatták a Bizottságot, hogy a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában kartell áll fenn, és kérték, hogy a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.) alapján mentesítsék őket a bírságok alól, illetve hogy – ennek hiányában – csökkentsék a velük szemben esetlegesen kiszabott bírságok összegét.
- 15 2004. november 9-én és 10-én a Bizottság bejelentés nélküli helyszíni vizsgálatokat végzett a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában működő több társaság és nemzeti szakmai szövetség helyiségeiben. A Bizottság – miután 2005. november 15. és 2006. május 16. között információkéréssel fordult az említett társaságokhoz és szövetségekhez, köztük a Rocához és a Laufen Ausztriához – 2007. március 26-án kifogásközlést fogadott el. Ezen utóbbit többek között a fellebbezővel közölték.
- 16 2006. január 17-én a Roca a saját nevében, valamint – mivel átvette annak franciaországbeli tevékenységeit – a Laufen-csoport nevében kérte, hogy a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény alapján mentesítsék a bírságok alól, illetve hogy – ennek hiányában – csökkentsék a vele szemben esetlegesen kiszabott bírságok összegét.
- 17 A 2007. november 12. és 14. között megtartott tárgyalást, bizonyos társaságok részére tényállást közlő levél 2009. július 9-én történt megküldését, valamint a fellebbezőhöz intézett, kiegészítő információk iránti kérések megküldését követően a Bizottság 2010. június 23-án elfogadta a vitatott határozatot,

amelyben megállapította, hogy a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában megsértették az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését és az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.) 53. cikkét. Ezt a jogsértést, amelyben 17 vállalkozás vett részt, 1992. október 16. és 2004. november 9. közötti különböző időszakokban követték el, és az Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Hollandia és Ausztria területén versenyellenes megállapodások és összehangolt magatartások összességében nyilvánult meg. A kartellel érintett termékek a következő három alcsoport valamelyikébe tartozó fürdőszobai szerelvények és felszerelések: csaptelepek, zuhanykabinok és kiegészítőik, valamint kerámiaáruk (a továbbiakban: a termékek három alcsoportja).

- 18 A Bizottság többek között rámutatott arra, hogy léteztek olyan nemzeti szakmai szövetségek, amelyek tagjainak tevékenységei a termékek három alcsoportjának összességére kiterjedtek, és amelyeket „koordinációs szervezeteknek” nevezett, továbbá olyan tagokat magukban foglaló nemzeti szakmai szövetségek, amelyeknek a tevékenysége a termékek e három alcsoportja közül legalább kettővel összefüggött, amelyeket „több termékre kiterjedő szövetségeknek” nevezett, valamint olyan tagokat magukban foglaló szakszövetségek, amelyeknek a tevékenysége a termékek e három alcsoportjának valamelyikével függött össze. Végül megállapította, hogy létezett a vállalkozások egy központi csoportja, amely különböző tagállamokban koordinációs szervezetek és több termékre kiterjedő szövetségek keretében vett részt a kartellben.
- 19 A Roca-csoportnak a megállapított jogsértésben való részvételét illetően a Bizottság úgy vélte, hogy ezen utóbbinak tudomása volt a termékek három alcsoportjával kapcsolatos jogsértésről. Ami azonban a kartell földrajzi kiterjedését illeti, a Bizottság megítélése szerint nem lehetett úgy tekinteni, hogy a Roca-csoportnak tudomása volt annak teljes kiterjedéséről, hanem csak a Franciaországban és Ausztriában megvalósuló, összejátszásra irányuló magatartásokról volt tudomása.
- 20 A Bizottság ily módon a vitatott határozat 1. cikkének (3) bekezdésében megállapította, hogy a Roca Sanitario és két leányvállalata, a Roca és a Laufen Austria – azzal, hogy a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában Franciaországban és Ausztriában folyamatos megállapodásban, illetve összehangolt magatartásokban vett részt – megsértette az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, valamint az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás 53. cikkét.
- 21 A vitatott határozat 2. cikkének (4) bekezdése értelmében a Bizottság 17 700 000 euró bírságot szabott ki a Roca Sanitarióval szemben a Laufen Austriával egyetemlegesen, valamint 6 700 000 euró bírságot a Rocával egyetemlegesen. Ezen túlmenően, a Laufen csoportnak a Roca Sanitario általi megszerzését megelőző időszakban a Laufen Austria jogsértésben való részvétele címén a Laufen Austriával szemben 14 300 000 euró bírságot szabott ki.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 22 A Törvényszék Hivatalához 2010. szeptember 8-án benyújtott keresetlevelével a Roca Sanitario a vitatott határozat őt érintő részében történő megsemmisítése, illetve másodlagosan a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti keresetet nyújtott be.
- 23 A vitatott határozat részleges megsemmisítése iránti kérelmének alátámasztására a Roca Sanitario hat jogalapra hivatkozott. Az első, a második és az ötödik jogalap a Roca és a Laufen Austria magatartásáért fennálló felelősség Roca Sanitariónak való betudására vonatkozott. A harmadik jogalap a védelemhez való jog megsértésén alapult. A negyedik jogalap a fellebbezővel és a Laufen Austriával szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének kiszámítására vonatkozott. A hatodik jogalap a jogsértés súlyosságának Bizottság általi értékeléséhez kapcsolódott.

- 24 A bíróság összegének csökkentésére irányuló, másodlagosan előadott kérelmével összefüggésben a Roca Sanitario arra hivatkozott, hogy a többi résztvevőéhez képest kevésbé súlyos az azon jogsértésben való részvétele, amellyel kapcsolatban a felelősséget neki tudták be, hivatkozott továbbá a bíróság összegének a Roca és a Laufen Austria esetében – kereseteik következtében – biztosított csökkentésére.
- 25 A megtámadott ítéletben a Törvényszék – korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva – csökkentette a fellebbezővel szemben a Rocával egyetemlegesen kiszabott bírság összegét, és azt 6 298 000 euróban állapította meg, hogy a fellebbező részesülhessen a bírság összege Rocának biztosított csökkentésében. A Törvényszék a keresetet az ezt meghaladó részében elutasította.

A felek kérelmei

- 26 A Roca Sanitario azt kéri, hogy a Bíróság:
- részben helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
 - csökkentse a vele szemben kiszabott bírság összegét; és
 - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 27 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést, és
 - a Roca Sanitariót kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 28 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a fellebbező két jogalapra hivatkozik. Az első jogalap a fellebbező által az elsőfokú eljárásban felhozott egyik jogalap „elkésítettnek” minősítésével kapcsolatban a téves jogalkalmazáson alapul. A második jogalap azon alapul, hogy a Törvényszék – azzal, hogy megtámadta a fellebbezővel szemben kiszabott bírság alapösszegének csökkentését – megsértette a szankció egyéniesítése és a személyes felelősség, az arányosság, az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvét, valamint az indokolási kötelezettséget.

Az első jogalapról

A felek érvei

- 29 Első jogalapjával a Roca Sanitario azt rója fel a Törvényszéknek, hogy a megtámadott ítélet 44. és 45. pontjában elfogadhatatlanként utasította el az arra alapított érvet, hogy a Bizottság – a Roca Sanitario által a Laufen Austriára gyakorolt meghatározó befolyás vélelmének alkalmazása céljából – a Keramik Holding csaknem összes részvénye Roca Sanitario általi megszerzésének téves időpontját vette figyelembe. A vitatott határozatban jelzettel ellentétben ugyanis azok megszerzésére csak 1999. december 31-én került sor.
- 30 A fellebbező szerint a Törvényszék tévesen minősítette elkésítettnek ezt az érvet azon az alapon, hogy arra csak a válasz szakaszában hivatkoztak. Ezt az érvet ugyanis a keresetlevélben már szereplő egyik jogalap kiegészítésének kell tekinteni. Mindenesetre a Törvényszék az eljárás bármely szakaszában köteles hivatalból megállapítani a ténybeli elemek téves értékelését, következésképpen pedig

csökkenteni a bírságot, máskülönben megsérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében rögzített hatékony jogvédelem elvét, valamint az 1/2003 rendelet 31. cikkének alapjául szolgáló arányosság elvét.

31 A Bizottság vitatja a fellebbező érveit.

A Bíróság álláspontja

32 Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós bíróság feladata, hogy a hivatkozott jogalapok alátámasztása érdekében a fellebbező által előterjesztett elemek alapján elvégezze a jogszerűség vizsgálatát. E vizsgálat során a bíróság sem az iránymutatásban említett kritériumok alkalmazásakor figyelembe vett tényezők megválasztását, sem pedig e tényezők értékelését illetően nem hivatkozhat a Bizottság rendelkezésére álló mérlegelési mozgásterre annak érdekében, hogy lemondjon a mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálat elvégzéséről (2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 62. pont).

33 A jogszerűség vizsgálatát kiegészíti a korlátlan felülvizsgálati jogkör, amelyet az EUMSZ 261. cikknek megfelelően jelenleg az 1/2003 rendelet 31. cikke rögzít. E jogkör feljogosítja a bíróságot arra, hogy a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse, és következésképpen a kiszabott bírság vagy kényszerítő bírságot törölje, illetve annak összegét csökkentse vagy növelje (2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Hangsúlyozni kell azonban, hogy a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása nem egyezik meg a hivatalból való felülvizsgálattal, és emlékeztetni kell arra, hogy az uniós bíróságok előtti eljárás kontradiktórius. A közrenden alapuló jogalapok kivételével, amelyeket – úgymint a megtámadott határozat indokolásának hiányát – a bíróságnak hivatalból kell megvizsgálnia, a fellebbezőnek kell felhoznia a megtámadott határozattal szembeni jogalapokat, és neki kell bizonyítékokat előterjesztenie e jogalapok alátámasztása érdekében (2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 64. pont).

35 A Törvényszék eljárási szabályzata – megtámadott ítélet időpontjában hatályos változata – 48. cikkének 2. §-a értelmében az eljárás további részében semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel. Új jogalaphoz kell tekinteni azt az érvet, amely nem minősül olyan érv kiterjesztésének, amelyet a keresetlevél korábban már közvetlenül vagy közvetetten kifejtett, és amely az előbbi érveléssel szoros összefüggésben áll (lásd ebben az értelemben: 2009. november 12-i SGL Carbon kontra Bizottság ítélet, C-564/08 P, nem tették közzé, EU:C:2009:703, 20–34. pont; 2010. december 16-i AceaElectrabel Produzione kontra Bizottság ítélet, C-480/09 P, EU:C:2010:787, 111. pont).

36 A jelen ügyben a Törvényszék – mielőtt a megtámadott ítélet 45. pontjában megállapította, hogy „a felperes a keresetlevélben kifejezetten jelezte, hogy 1999. október 29-én vált a Keramik Holding kizárólagos tulajdonosává”, és levonta volna azt a következtetést, hogy „[e]nnél fogva a felperes tévesen állítja, hogy [ez] a kifogás a keresetlevélben szereplő jogalapok kiegészítését képezi” – az említett ítélet 44. pontjában megállapította, hogy „első alkalommal a válaszban hozták fel az arra alapított kifogást, hogy a felperes csak 2000. június 6-tól kezdve volt a Laufen Austria kizárólagos tulajdonosa”.

37 Ennél fogva – figyelemmel a Keramik Holdingban való részesedés felperes általi megszerzése időpontjának a Roca Sanitarióval szemben kiszabott bírság alapösszegének kiszámítása tekintetben fennálló alapvető jellegére – az említett kifogás nem tekinthető a keresetlevélben felhozott jogalap kiegészítésének, hanem azt új jogalaphoz kell minősíteni.

- 38 Ráadásul nem a Törvényszék feladata orvosolni a valamely fél által azon tények ismertetésével kapcsolatban elkövetett hibákat, amelyek a vitatott határozat megsemmisítésére irányuló jogalapjainak alátámasztására szolgálhatnak.
- 39 Ezért az első jogalapot mint megalapozatlant kell elutasítani.

A második jogalapról

A felek érvelése

- 40 Második jogalapjával a Roca Sanitario azt rója fel a Törvényszéknek, hogy – többek között a megtámadott ítélet 157–188., valamint 201. és 202. pontjában – megsértette a szankció egyéniesítése és a személyes felelősség, az arányosság, az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvét, valamint indokolási kötelezettségét, amennyiben – többek között a megállapított jogsértés súlyosságára vonatkozó 2006. évi iránymutatás 20–23. pontja szerinti együttható (a továbbiakban: a „jogsértés súlyosságára” vonatkozó együttható) és az ezen iránymutatás 25. pontjában előírt kiegészítő együttható (a továbbiakban: „kiegészítő összegre” vonatkozó együttható) kiigazításakor, valamint a bírság alapösszegének csökkentésekor – nem vonta le a következtetéseket annak megállapításából, hogy a kartell többi résztvevőjéhez képest kevésbé volt súlyos az azon jogsértésben való részvétele, amellyel kapcsolatban a felelősséget a Roca Sanitariónak tudták be.
- 41 A Roca Sanitario először is előadja, hogy a megtámadott ítélet 157–188. pontjában a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben a bírság összegének meghatározása céljából egyáltalán nem vette figyelembe azt, hogy a többi szankcionált vállalkozáshoz képest kevésbé volt súlyos az azon jogsértésben való részvétele, amellyel kapcsolatban a felelősséget neki tudták be. E tekintetben a jogsértésben való részvétel földrajzi kiterjedésén kívül a megtámadott ítélet egyáltalán nem tesz különbséget a Roca Sanitario leányvállalatai magatartásának súlyossága és a részt vevő vállalkozások – magatartásuk jellege, valamint a jogsértéssel érintett termékek alcsoportjainak száma alapján – „kemény magját” képező vállalkozások magatartásának súlyossága között. Márpedig a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megfelelően a Törvényszéknek oly módon kellett volna csökkentenie a Roca Sanitarióval szemben kiszabott bírság alapösszegét, hogy a „jogsértés súlyosságára” és „kiegészítő összegre” vonatkozó alacsonyabb együtthatót alkalmaz az említett vállalkozások tekintetében alkalmazottaknál, továbbá le kellett volna vonnia a következtetéseket abból, amit a megtámadott ítélet 169., 186. és 187. pontjában megállapított.
- 42 Másodszer, a megtámadott ítélet 168. és 187. pontjában szereplő indokok ellentmondanak a bírságok fokozatossága tárgyában alkalmazandó ítélkezési gyakorlatnak, és – tévesen – a bírság arányosságának elvét részesítik előnyben az egyenlő bánásmód elvének rovására.
- 43 Harmadszor, a 2006. évi iránymutatás 29. pontjának harmadik francia bekezdése értelmében enyhítő körülményként kellett volna figyelembe venni az azon jogsértésben való részvétel csekély súlyosságát, amellyel kapcsolatban a felelősséget a Roca Sanitariónak tudták be. Márpedig a Törvényszék a megtámadott ítélet 171–177. pontjában – e rendelkezés túlságosan korlátozó és téves értelmezése alapján – elvetette a bírság bármiféle, ezen az alapon történő csökkentését.
- 44 Negyedszer, a Törvényszék megsértette a bizalomvédelem elvét, valamint nem teljesítette indokolási kötelezettségét, amennyiben annak megállapításához, hogy a Bizottság az arányosság elvének megfelelően járt el, a megtámadott ítélet 185. pontjában az iránymutatás 21–23. pontjára hivatkozva elmulasztotta megállapítani, hogy a többi résztvevőjéhez képest kevésbé volt súlyos az azon jogsértésben való részvétel, amellyel kapcsolatban a felelősséget a fellebbezőnek tudták be.

45 A Bizottság vitatja ezeket az érveket. Egyebekben – noha úgy véli, hogy a Törvényszék helytállóan utasította el a fellebbezőnek az egyenlő bánásmód és az arányosság elvének megsértésére alapított érveit – lényegében úgy véli, hogy nem pontos a Törvényszék által elfogadott azon előfeltevés, amely szerint a – csupán a jogsértés francia és osztrák részében részt vevő – fellebbezőre alkalmazott, a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtthatónak különböznie kellett volna az e kartell – hat tagállam területén a termékek három alcsoportja vonatkozásában elkövetett jogsértésben részt vevő – többi tagja tekintetében megállapítottól. A Bizottság ennél fogva arra kéri a Bíróságot, hogy változtassa meg az indokolást.

A Bíróság álláspontja

46 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag a Törvényszék jogosult felülvizsgálni azt, hogy a Bizottság adott ügyben hogyan értékelte a jogsértő magatartások súlyosságát. A fellebbezés keretében a Bíróság felülvizsgálatának tárgya egyrészt annak vizsgálata, hogy a Törvényszék milyen mértékben vette jogilag helytálló módon figyelembe a valamely meghatározott magatartás súlyosságának az EUMSZ 101. cikk és az 1/2003 rendelet 23. cikke keretében történő értékelése szempontjából alapvető valamennyi elemet, másrészt pedig annak vizsgálata, hogy a Törvényszék jogilag megfelelő módon reagált-e a bírság törlésének vagy összege csökkentésének alátámasztására a felperes által felhozott összes érvre (lásd többek között: 1998. december 17-i Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 128. pont; 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 244. pont; 2013. december 5-i Solvay Solexis kontra Bizottság ítélet, C-449/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:802, 74. pont).

47 Márpedig amennyiben második jogalapjával a Roca Sanitario azt rója fel a Törvényszéknek, hogy sem a vitatott határozat jogszerűségének a megtámadott ítélet 157–179. pontjában elvégzett felülvizsgálata során, sem pedig a bírság meghatározása tekintetében a korlátlan felülvizsgálati jogkör ezen ítélet 185–188. pontjában történő gyakorlása során nem vette figyelembe azt, hogy a kartell „kemény magját” képező vállalkozásokhoz képest kevésbé súlyos az azon jogsértésben való részvétele, amellyel kapcsolatban a felelősséget neki tudták be, hangsúlyozni kell, hogy a Bíróságnak, amennyiben fellebbezés keretén belül jogi kérdésekről határoz, nem feladata, hogy méltányossági okokból a sajátjával helyettesítse a Törvényszék értékelését, mivel az utóbbi az uniós jog megsértése miatt a vállalkozásokra kiszabott bírságok összegéről korlátlan felülvizsgálati jogkörében dönt (2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 245. pont; 2013. július 11-i Gosselin Group kontra Bizottság ítélet, C-429/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:463, 87. pont).

48 Egyebekben arra is emlékeztetni kell, hogy a bírságok összegének meghatározása során figyelembe kell venni a jogsértés időtartamát és az összes olyan tényezőt, amely hatással lehet a jogsértés súlyosságának értékelésére (2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 240. pont; 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 98. pont).

49 A jogsértések súlyosságának értékelésére hatással lévő tényezők között szerepel az egyes vállalkozások magatartása, a kartell létrehozásában játszott szerepük, az abból származó esetleges előnyük, méretük és az érintett termékek értéke, valamint az, hogy az ilyen típusú jogsértések milyen kockázatot jelentenek az Unió célkitűzései szempontjából (2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 242. pont; 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 100. pont).

- 50 A jelen ügyben – amint az a megtámadott ítélet 155. pontjából következik – nem vitatott, hogy a Laufen Austria tőkéjében kizárólagos részesedéssel rendelkező anyavállalatként fennálló minőségében a Roca Sanitario felelősségét kell megállapítani a Laufen Austria magatartásáért, amely jövőbeli áremelkedések összehangolásának végrehajtásából állt, hogy a Roca Sanitario később – a Laufen Austriának az Arbeitskreis Sanitärindustrie találkozóin való részvétele miatt – tudomást szerzett a megállapított jogsértés anyagi terjedelméről, amennyiben az a termékek három alcsoportjára vonatkozott, amit a fellebbező a keresetével összefüggésben nem vitatott, továbbá végül, hogy ez a jogsértés a teljes osztrák területet érintette.
- 51 A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság – a 2006. évi iránymutatás 21–23., valamint 25. pontjának megfelelően – helytállóan vélhette úgy, hogy megfelelő a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó 15%-os együttható.
- 52 E tekintetben a Roca Sanitario azt rója fel a Törvényszéknek, hogy nem vette figyelembe, hogy a Laufen Austria és a Roca többek között azért nem tartozott a kartell „kemény magjába”, mert nem járultak hozzá annak létrehozásához és fenntartásához.
- 53 Márpedig még e körülmény esetleges megállapítása sem bizonyíthatja semmi esetre sem azt, hogy a Törvényszéknek azt kellett volna megállapítania, hogy nem megfelelő vagy túlságosan magas a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó 15%-os együttható, mivel ezt a százalékos mértéket már önmagában a szóban forgó jogsértés jellege, azaz az áremelkedések összehangolásának végrehajtása is igazolta. Az ehhez hasonló jogsértés ugyanis – a 2006. évi iránymutatás 23. és 25. pontja értelmében – a legsúlyosabb versenykorlátozások közé tartozik, ez a 15%-os mérték pedig a szankciónak az iránymutatás értelmében az ehhez hasonló jogsértések tekintetében előírt legalacsonyabb mértékének felel meg (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 124. és 125. pont; 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 125. pont).
- 54 Ennélfogva a Törvényszék helytállóan állapíthatta meg a megtámadott ítélet 169. és 185. pontjában, hogy a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét, amikor – a szóban forgó jogsértésben való részvétel francia és osztrák területre korlátozódó, mérsékelt földrajzi kiterjedése ellenére – 15%-os mértékben határozta meg a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtthatót.
- 55 Amennyiben a Roca Sanitario azt rója fel a Törvényszéknek, hogy – noha megállapította, hogy a többi résztvevőéhez képest kevésbé volt súlyos az azon jogsértésben való részvétel, amelyért a felelősséget neki tudták be – helybenhagyta vele szemben az említett együtthatókat, ekként pedig megsértette az egyenlő bánásmód elvét, meg kell állapítani, amint azzal lényegében a Bizottság érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott ítélet 168. és 169., valamint 186. és 187. pontjában szereplő indokolással kapcsolatban, amely szerint egyrészt a hat tagállam területére és a termékek három alcsoportjára kiterjedő jogsértést súlyosabbnak kell tekinteni a jelen ügyben szóban forgó, két tagállam területén elkövetett jogsértésnél, másrészt pedig hogy az előbbi jogsértésben részt vevő vállalkozásokkal szemben pusztán emiatt a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó, a fellebbező tekintetében alkalmazottnál magasabb együttható alapján kiszámított bírságot kellett volna kiszabni.
- 56 A „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együttható meghatározását illetően ugyanis a 2006. évi iránymutatás 22. és 25. pontjából kitűnik, hogy számos tényezőt – különösen az iránymutatás 22. pontjában meghatározottakat – kell figyelembe venni. Jóllehet valamely jogsértés súlyosságának értékeléséhez, később pedig a kiszabandó bírság összegének meghatározásához figyelembe lehet venni többek között a jogsértés földrajzi kiterjedését, önmagában az a körülmény, hogy valamely jogsértés földrajzi kiterjedése tágabb egy másikénál, nem vonhatja szükségszerűen maga után azt, hogy összességében tekintve – és különösen jellegére figyelemmel – az előbbi jogsértést súlyosabbnak kell minősíteni, mint a másodikat, és hogy az ily módon a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó, a második jogsértést szankcionáló bírság kiszámítása tekintetében

alkalmazottaknál magasabb együtttható meghatározását igazolja (lásd ebben az értelemben: 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 178. pont).

- 57 Mindemellett emlékeztetni kell arra, hogy az egyenlő bánásmód elve az uniós jog általános elve, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. és 21. cikke rögzít. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ez az elv megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (lásd többek között: 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 51. pont).
- 58 Az említett elvet a Törvényszéknek nemcsak a Bizottság bírságokat kiszabó határozata jogszerűségének felülvizsgálata keretében, hanem korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében is tiszteletben kell tartania. E jogkör gyakorlása ugyanis a kiszabott bírságok összegének meghatározása során nem eredményezhet hátrányos megkülönböztetést azon vállalkozások között, amelyek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével ellentétes megállapodásban vagy összehangolt magatartásban vettek részt (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i Bizottság kontra Parker Hannifin Manufacturing és Parker-Hannifin ítélet, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 77. pont).
- 59 Márpedig amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, ugyanezen elv értelmében valamely jogsértés súlyosságának értékeléséhez az ugyanabban a kartellben részt vevő vállalkozások közötti különbségeket – különösen részvételük földrajzi kiterjedésére tekintettel – nem szükségszerűen a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtttható meghatározásakor kell figyelembe venni, hanem arra a bírság kiszámításának valamely másik szakaszában – például az alapösszegnek a 2006. évi iránymutatás 28. és 29. pontja szerinti enyhítő és súlyosító körülmények alapján történő kiigazításakor – is sor kerülhet (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Gosselin Group kontra Bizottság ítélet, C-429/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:463, 96–100. pont; 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 104. és 105. pont).
- 60 Amint azt a Bizottság megjegyezte, ilyen különbségek az eladások – bírság alapösszegének kiszámításához figyelembe vett – értékén keresztül is megjelenhetnek, amennyiben az egyes részt vevő vállalkozások tekintetében ez az érték tükrözi e vállalkozások szóban forgó jogsértésben való részvételének jelentőségét, a 2006. évi iránymutatás 13. pontjának megfelelően, amely lehetővé teszi, hogy a bírságok kiszámításának kiindulópontjaként olyan összeget vegyenek figyelembe, amely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét és a vállalkozás jogsértésben betöltött szerepének súlyát (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 76. pont).
- 61 Következésképpen amennyiben nem vitatott, hogy a fellebbezővel szemben kiszabott bírságok alapösszegét a Laufen Austria által osztrák területen és a Roca által francia területen teljesített eladások értéke alapján határozták meg, a Törvényszék az egyenlő bánásmód elvének megsértése nélkül határozhatta meg a megtámadott ítélet 168. és 169. pontjában, valamint 186. és 187. pontjában ezen érték 15%-ában a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtttható mértékét.
- 62 Jóllehet a fentiekből kitűnik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 168. és 169. pontjában, valamint 186. és 187. pontjában kifejtett indokolással összefüggésben tévesen alkalmazta a jogot, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben a Törvényszék valamely határozatának indokolása az uniós jogot sérti, de rendelkező része egyéb jogi indokok miatt megalapozottnak bizonyul, az ilyen jogsértés nem eredményezheti e határozat hatályon kívül helyezését, és az indokolást meg kell változtatni (lásd ebben az értelemben: 1992. június 9-i Lestelle kontra Bizottság ítélet, C-30/91 P, EU:C:1992:252, 28. pont; 2008. szeptember 9-i FIAMM és társai kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-120/06 P és C-121/06 P, EU:C:2008:476, 187. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 63 Márpedig – amint az a jelen ítélet 56–61. pontjában szereplő indokolásból kitűnik, amellyel a Törvényszék indokolását fel kell váltani – a jelen ügyben ez a helyzet.
- 64 Ennélfogva el kell utasítani a második jogalapot, amennyiben az azt rója fel a Törvényszéknek, hogy tévesen alkalmazta a jogot, és különösen az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét sértette meg amiatt, hogy – mivel a fellebbezőre nem alkalmazott a „jogsértés súlyosságára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó kevésbé magas együtthatót az azon vállalkozásokra alkalmazottakhoz képest, amelyeknek a jogsértésben való részvétele a legsúlyosabb volt – a Törvényszék a megtámadott ítéletben nem vette figyelembe azt, hogy kevésbé volt súlyos az azon jogsértésben való részvétel, amellyel kapcsolatban a felelősséget a fellebbezőnek tudták be.
- 65 Az arra alapított kifogást illetően, hogy a Törvényszék nem teljesítette indokolási kötelezettségét és megsértette a bizalomvédelem elvét a megtámadott ítélet 185. pontjában, amikor megállapította, hogy a Bizottság az arányosság elvének megfelelően járt el, meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 148. és 149. pontjában általánosságban leírta a bírság összegének számítási módszerét, valamint az említett ítélet 150–152. pontjában ennek a Bizottság által a jelen ügyre való alkalmazását.
- 66 Ennélfogva ennek a kifogásnak nem lehet helyt adni.
- 67 Végezetül az arra alapított kifogást illetően, hogy a Törvényszék nem vette figyelembe a 2006. évi iránymutatás 29. pontja szerinti enyhítő körülményként azt, hogy a többi résztvevő részvételéhez képest kevésbé volt súlyos a fellebbező jogsértésben való részvétele, nem vitatott, hogy a Roca Sanitario arra szorítkozott, hogy a Roca és a Laufen Austria megállapított jogsértésben való részvételének korlátozott jellegére hivatkozzon.
- 68 Márpedig a 2006. évi iránymutatás 29. pontja értelmében a fellebbezőnek – ahhoz, hogy az ilyen enyhítő körülmények alapján jogosult legyen a bírság összegének csökkentésére – azt kellett volna bizonyítania, hogy a piacon versenyző magatartás tanúsításával hatékony módon elkerülte a szóban forgó jogsértő megállapodások végrehajtását, amely bizonyítékkal a fellebbező – amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 177. pontjában megállapította – nem szolgált.
- 69 Mindenesetre a bizonyítékok értékelése – feltéve, hogy nem ezek elferdítéséről van szó, amire a jelen ügyben nem hivatkoztak – fellebbezés keretében nem kérdőjelezhető meg (lásd ebben az értelemben: 2011. január 13-i Media-Saturn-Holding kontra OHIM ítélet, C-92/10 P, nem tették közzé, EU:C:2011:15, 27. pont; 2014. július 10-i Görögország kontra Bizottság ítélet, C-391/13 P, nem tették közzé, EU:C:2014:2061, 28 és 29. pont; 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 40. pont).
- 70 Ebből következik, hogy a 2006. évi iránymutatás 29. pontjának harmadik francia bekezdése értelmében vett enyhítő körülmények Törvényszék általi vizsgálatával kapcsolatos kifogást el kell utasítani.
- 71 A fenti megfontolások összességéből következően a második jogalapot, ekként pedig a fellebbezést is el kell utasítani.

A költségekről

- 72 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése alapján, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.

⁷³ E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján, amely e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó, a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A fellebbezőt, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a jelen fellebbezéssel kapcsolatos költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) A Bíróság a Roca Sanitario SA-t kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások